

# Spis treści

## Od redakcji 11

## Część I

### Audiowizualność wczoraj i dziś 13

## Rozdział 1

### Kino – świat w obiektywie kamery 15

Joanna Wojnicka

- 1.1. Nieco prahistorii 15
- 1.2. Kino nieme – etap dojrzały 21
- 1.3. Przełom dźwiękowy 34
- 1.4. Lata 30. – rozwój Hollywood, Europa w cieniu polityki 36
- 1.5. Lata wojny – schyłek epoki klasycznej 43
- 1.6. Ruchy nowofalowe, kino autorskie, kontestacja 46
- 1.7. Koniec wieku – powrót do tradycji, eklektyzm, nowe poszukiwania 54

## Rozdział 2

### Telewizja – najważniejsze medium xx wieku 63

Wiesław Godzic

- 2.1. Co to jest telewizja, kiedy i dlaczego powstała? 63
  - 2.1.1. Trudne początki 64
  - 2.1.2. Jak epoka paleotelewizji i niedoboru przeszła w stan neotelewizji i nadmiaru 67
- 2.2. Jak działa telewizja i jak ją badać? 72
- 2.3. Telewizja i jej gatunki 75
  - 2.3.1. Newsy – okno na świat 78
  - 2.3.2. Mydlane opery – kobiece okno na świat? 83
  - 2.3.3. Sitcom – pusty śmiech czy kultura na opak 88

- 2.3.4. Reality show – „sama prawda o rzeczywistości” 90
- 2.3.5. Wydarzenia medialne jako gatunek telewizyjny 95
- 2.4. Koniec telewizji i początek... 99

## **Rozdział 3**

### **Internet – społeczne metamedium 104**

Mirosław Filiciak

- 3.1. Wstęp – społeczeństwo sieci 104
- 3.2. Historia – od przemysłu zbrojeniowego po zanurzenie w codzienności 107
- 3.3. Internet i media cyfrowe – podstawowe właściwości 111
- 3.4. Nowe sposoby uczestnictwa w kulturze i prawo autorskie 114
- 3.5. Konsekwencje dla sfery publicznej 119
- 3.6. Wybrane perspektywy teoretyczne 121

## **Rozdział 4**

### **Prawne aspekty przekazu audiowizualnego 125**

Jacek Sobczak

- 4.1. System prasowy 125
- 4.2. Potoczne i prawne znaczenie pojęcia „prasa” 131
- 4.3. Prawo prasowe w systemie prawa ochrony własności intelektualnej 136
- 4.4. Siatka pojęciowa odnosząca się do radiofonii i telewizji 148
- 4.5. Utwór audiowizualny w systemie prawa ochrony własności intelektualnej 154

## **Rozdział 5**

### **Dziennikarstwo i nowe media 165**

Zbigniew Bauer

- 5.1. „Nowe media” – problemy definicyjne 165
- 5.2. Mity nowych mediów 168
- 5.3. Mediamorfoza i przemiany dziennikarstwa 170
- 5.4. Technologiczny odbiorca 176
- 5.5. Płynny przekaz, płynna treść 178
- 5.6. Kody nowego dziennikarstwa 180
- 5.7. Dziennikarstwo w epoce interaktywności 182
- 5.8. Odbiorca jako wytwórca 187
- 5.9. Samoobsługa czy odmiana autarkii? 190
- 5.10. Dziennikarstwo profesjonalne w porównaniu do amatorskiego 191
- 5.11. Blog – nowy wymiar dziennikarstwa 194
- 5.12. Kto potrzebuje reporterów? 198

# Część II

## Medialne obrazy świata 205

### Rozdział 1

#### Terroryzm i media – dwa spektakle 207

Zbigniew Bauer

- 1.1. Retoryka terroru – powierzchnia obrazów 207
- 1.2. Postmodernizm a terroryzm – odmiany dyskursów medialnych 209
- 1.3. Strach, ostrożność – albo paranoja 214
- 1.4. Terroryzm – czyn, przekaz i spektakl 216
- 1.5. Dziennikarstwo obywatelskie – dwuznaczna rola 222
- 1.6. Terroryzm w internecie – dwie możliwości 227
- 1.7. Sieć jako niebezpieczeństwo i jako... bariera dla terroryzmu 230

### Rozdział 2

#### Dyskretny urok zakazanego. Tabu w mediach 237

Izabela Szatrawska

- 2.1. Freud i perspektywa psychoanalityczna 238
- 2.2. Antropologia strukturalna Claude'a Lévi-Straussa 239
- 2.3. Rodzaje tabu 242
- 2.4. Różne wersje jednego produktu 243
- 2.5. Tabu kulturowe czy zwykła cenzura? 250
- 2.6. „Segregacja” elementów problemu i ich dystrybucja w mediach 254
- 2.7. Performatywny akt transgresji 260
- 2.8. Tabu – wyzwania 263

### Rozdział 3

#### Media i polityka. Demokracja czy mediokracja? 266

Maciej Mrozowski

- 3.1. Władza polityczna 266
- 3.2. Media wobec demokracji politycznej 267
- 3.3. Odpowiedzialność społeczna mediów 268
- 3.4. Media w komunikowaniu politycznym – ogólny model 269
- 3.5. Dyskretny urok władzy mediów 271
- 3.6. Czego chcą politycy – gra o media 272
  - 3.6.1. Smutny los polityka 272

- 3.6.2. Zaistnieć w mediach 273
- 3.6.3. Partia (po)może więcej 274
- 3.7. Orientacja dziennikarzy i mediów – gra w politykę 275
  - 3.7.1. Dziennikarskie ideologie 276
  - 3.7.2. Polityka redakcyjna koncernów medialnych 277
- 3.8. Polityka w zwierciadle mediów 279
  - 3.8.1. Druk – słowo jest myślą (rozumienie polityki) 279
  - 3.8.2. Telewizja – obraz to emocje (przeżywanie polityki) 280
- 3.9. Konstruowanie obrazów polityki w mediach 281
  - 3.9.1. Obiektywizm kontra tendencyjność 281
  - 3.9.2. Dramatyzacja polityki 282
  - 3.9.3. W potrzasku tabloidów 284
- 3.10. Wybory w mediach – wyścigi końskie 285
  - 3.10.1. Walka o agendę 285
  - 3.10.2. Pojedynek na wizerunki 286
  - 3.10.3. Kampania negatywna 287
- 3.11. Kryzys komunikacji publicznej 288
- 3.12. Zmediatyzowany obywatel 291
  - 3.12.1. Hierarchizowanie informacji (*agenda-setting*) 292
  - 3.12.2. Dysproporcje poziomu poinformowania (luka wiedzy) 292
- 3.13. Zniechęcenie do polityki 294
- 3.14. Epilog – w stronę społeczeństwa sieciowego 295

## Rozdział 4

### Prezenter, ekspert, celebrity 299

Wiesław Godzic

- 4.1. Tomasz Lis – celebryta przymuszony 303
- 4.2. Kamil Durczok – celebryta niepewny 308
- 4.3. Czy ekspert ma szansę stać się celebrity? 313
  - 4.3.1. *Wydarzenia* (Polsat) 314
  - 4.3.2. *Fakty* (TVN) 318
  - 4.3.3. *Wiadomości* (TVP1) 320

## Rozdział 5

### Antagoniści i obrońcy ładu społecznego w kinie gatunków 324

Barbara Giza

- 5.1. Porządek społeczny a kino gatunków. Przypadek filmu gangsterskiego 324
- 5.2. Antagoniści i obrońcy ładu społecznego 328

- 5.3. Film gangsterski a porządek społeczny 329
- 5.4. Przypadek telewizji. *Rodzina Soprano* wobec motywu gangsterskiego 337
- 5.5. Być gangsterem? Przyjemność a gry komputerowe 342
- 5.6. Podsumowanie 343

## Rozdział 6

### Rasizm i obcość w mediach 346

Maja Brzozowska-Brywczyńska

- 6.1. Garść wątpliwości na (dobry) początek 346
- 6.2. Rasizm bez rasistów 347
- 6.3. Obcy, jaki jest, każdy widzi(?) 349
- 6.4. Władza mediów – faktyczna i symboliczna 351
- 6.5. The West speaks, the Rest listens 354
- 6.6. Między kanibalizmem kulturowym a segregacją – strategię uobecniania obcości w mediach 357
- 6.7. Rasizm i obcość w mediach – poziomy analizy 366
- 6.8. Na zakończenie 375

## Rozdział 7

### Moralizatorstwo czy transcendencja?

#### Obraz religii i Kościoła w polskiej telewizji 379

Aleksandra Drzał-Sierocka

- 7.1. Krótka historia dostępu Kościoła katolickiego do mediów w Polsce 380
- 7.2. Przegląd programów katolickich w ramówce telewizji publicznej 384
- 7.3. Nie tylko katolicki – dostęp innych wyznań do telewizji publicznej w Polsce 387
- 7.4. Obraz duchownych katolickich w niekatolickich programach telewizyjnych na przykładzie polskich seriali 390
- 7.5. Transcendencja na szklanym ekranie 394
- 7.6. Jaki Kościół, jaka religia? Końcowe wnioski i refleksje 397

### Noty o autorach 399

### Indeks 401